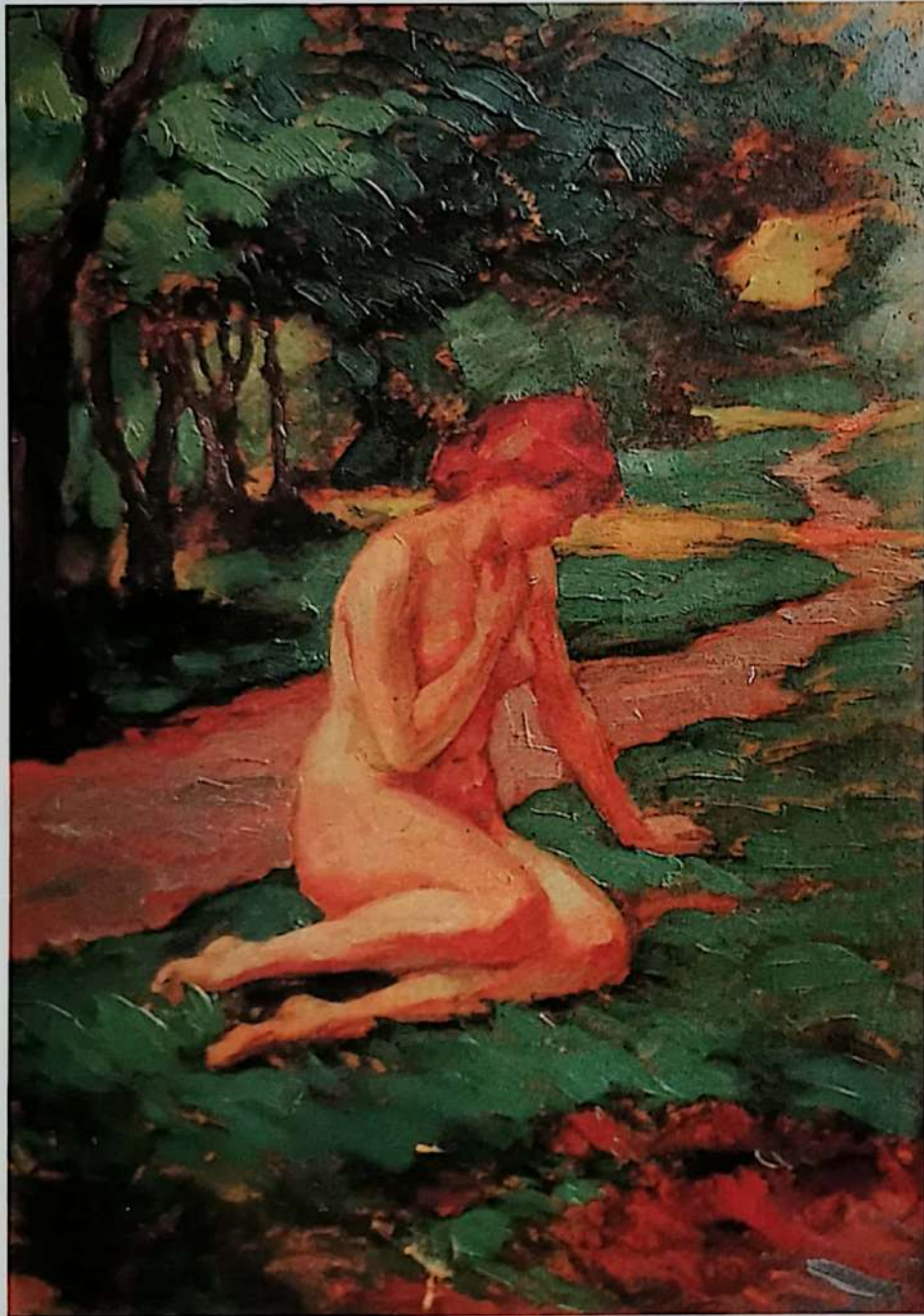

μνημ. 1998. 1/3

**JOZEΦ
ΠΕΧΑΗ**

**PECHÁN
JÓZSEF**

1875-1922

1968. - 1998.

**Βρβάς
Verbász
1998.**

LIKOVNI SUSRET SUBOTICA
KÉPZŐMŰVÉSZETI TALÁLKOZÓ
DOKUMENTACIJA — DOKUMENTACIÓ

A/3 SAHON

10-30. nov. 1998.

ЈОЖЕФ
ПЕХАН
PECHÁN
JÓZSEF

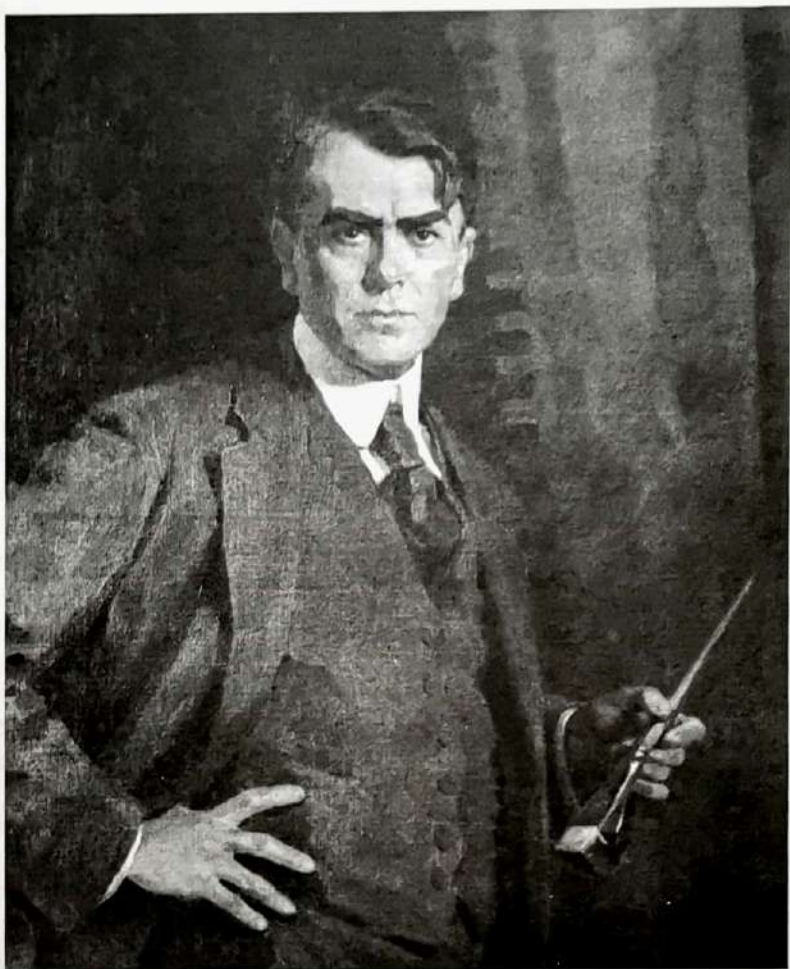
1875–1922

Ликовна галерија Дома Културе – Врбас
A verbászi Művelődési Otthon kiállítóterme
16. октобар – 1. новембар 1998.
1998. október 16. – november 1.

Автори изложбе: Бела Дуранци
Светислав Шљукић
A kiállítás rendezői: Bela Duranci
Svetislav Šljukić

Издавач: Дом културе, Врбас
Kiadó: A verbászi Művelődési Otthon
За издавача: Слободан Елезовић
A kiadásért felel: Slobodan Elezović
Рецензент: Мр Ђезе Бордаш
Recenzens: Bordás Győző mgr.
Превод на мађарски: Ева Нараи
Fordító: Náray Éva
Дизајн каталога: Штампарија Форум
Katalógusterv: Forum nyomda
Фотографије: Јожеф Болдичар
Fotó: Boldizsár József
Коректор: Марта Младеновић, Илона Такач
Korrektor: Mladenović Márta, Takács Ilona
Штампа: Форум – Нови Сад
Nyomda: Forum – Újvidék

Захваљујемо се породицама Пехан и Ђаконовић
Köszönetet mondunk a Pechán és a Djakonović családnak

Пре осам и по деценија у Врбасу, 16. фебруара 1913. године, отворена је изложба *Јожефа Пехана*. Том приликом, сликар је изложио 101 уље, неколико пастела, акварела и цртежа. Поред својих дела представио је и неколико остварења „петогодишњег сина Беле“; посебан сегмент изложбе биле су скулптуре млађег колеге *Ференца Међешија* (Medgyessy Ferenc, 1881–1958). Изложба је, после Врбаса, постављена у Бачкој Паланци и Сомбору. Данас, поуздано можемо тврдити да је она била прва модерна самостална изложба у војвођанском простору.

Потврда је предговор у каталогу, који је написао сам уметник, поред осталог истичући: „...Основна вредност није друго до изванредан ритам који се одражава кроз конструкцију облика, композицију боја и синтезу линија. Особени карактер пак, зависи од субјективних осећања уметника. То значи да лаик не може одређивати правац у уметности јер уметник не може чинити уступке супротно својим убеђењима.“

Излажући и остварења петогодишњег дечака, Пехан је потврдио своју припадност струји потпуно новог приступа дечјим цртежима, залажући се за модерну ликовну педагогију.

„Младунче чудовишта“ (Kölyökszörny, 1908) једно је од првих међаша модерне скулптуре; Међеши је међу малобројним мађарским вајарима први „који је спознао суштину скулптуре, да је она идентична самој себи, односно да је дело самостална порука, обзнањује само себе, не конципира искључиво илустративне садржаје...“ (Németh Lajos, 1981).

Јожеф Пехан, родио се у Челареву, 21. фебруара 1875. али је детињство провео у Бачкој Паланци. На студије сликарства у Минхен пошао је 1889. године. У Врбас долази 1897. и као фотограф, отвара „Atelier del Monte“; ту је 1898. насликао платно „Последња шибица“ са којим започиње излагачку делатност у Будимпешти 1899. године. Кућу за своју породицу изградио је у Врбасу 1912, овде је изненада преминуо од срчаног удара, 6. марта 1922, а надгробни споменик у овдашњем гробљу обликовао је Ференц Међеши у јесен 1924. године.

Из Врбаса је Јожеф Пехан, по други пут кренуо на студије, 1904. код *Шимона Холошија* (1857–1918) у Минхен, отискујући се у вртлоге модерног сликарства, прикључујући се групи – од себе далеко млађих – неоимпресиониста, бунтовних „неоша“ испуњених фовистичким набојем париског науковања. Предвођени *Белом Цобелом* (1883–1976) они су у већ познатој сликарској колонији Нађбања (данас, *Vaia Mare*, Румунија) у лето 1906. окренули нову „страницу“ у ликовном стваралаштву панонског пространства. Пехан је у Нађбањи боравио први пут 1908. а наредне је и он походио Париз, средиште актуелних догађања. Крајем 1909. је изнајмио атеље у Будимпешти, како би наставио плодотворно друговање са колегама из Нађбање и другим ствараоцима авангардног замаха. Постао је учесник рецентних догађања; један је од чланова-оснивача напредне асоцијације *Дом уметника* (*Művészház*) и веома активан учесник ликовне сцене. Излагао је на колективним изложбама у Будимпешти, Бечу, Минхену и Паризу. Прву самосталну изложбу организовао му је Дом уметника, 1913. године. Са овом изложбом је „гостовао“ у завичају и другим градовима. Напајајући „креативне батерије“ младалачким заносом међу „неошима“ у Нађбањи, одмеравајући доживљаје искуством већ зрелог сликара и упоређујући се са члановима историјске групе „Осморица“ (*Nyolcsak*) Пехан је моделирао самосвојну поетику, путујући на релацији Будимпешта–Врбас „гвозденим путем“. Воз, као знамење пута војвођанских уметника у недогледе европског уметничког колоплета, најблаготворније се исказао на примеру Јожефа Пехана. Сликао је у Врбасу, Будимпешти, Нађбањи и Паризу. Упечатљива слика *Пристаниште* (Груж) у Дубровнику, настала је 1911. док је са *Јожефом Егријем* (1883–1911) сликао уз обалу Јадрана. Наредне године, боравио је и радио у Баден–Бадену; насликао је у бањи Пешћани (*Piešť'any*) јединствена дела: *Пејзаж из Пешћена*, односно *Улицу у Пешћену* 1912. године; сликао је у Тиечову, живописном вишенационалном селу где је Холоши радо боравио. Многа остварења Јожефа Пехана су загубљена или, негде трају „притајена“. Нека су изгубљена трајно када

су прогнани Немци, иако знамо сјајни пример колонисте у Врбасу који је верно чувао Пеханову слику затечену у њему додељеној кући. Има их још, по кућама и колекцијама, у Градском музеју у Суботици и другим галеријама. Једна, *Пејзаж из Нађбање*, 1910. уље, 56x65 cm, недвојбено упечатљив експонат велике изложбе у Будимпешти – Уметност Нађбање, поводом 100 година од оснивања, 1996. у Националној галерији, очевидно међу најлепшим остварењима сликара из Врбаса, цењена је драгоценост приватне колекције у Немачкој!

Пехан је био самосвојан уметник, свестран и упоран, способен да се након тумарања по беспућима академизма, вине међу челнике авангарде неслућеном младалачком енергијом упркос годинама. У раздобљу између 1908. године и велике изложбе у Врбасу, 1913. године он је прешао огроман стваралачки пут: боравком у Нађбањи опробао је шему Беле Цобела (шаренице, ћилими у залеђу) у јединственим актовима; приближио се моделацији фигуре Кароља Кернштока (1873–1940); био под утицајем палете Јожефа Рипл–Ронаија (1861–1927) и у озрачју млађег Шандора Цифера (1880–1962) са киме га веже искрено пријатељство до смрти. У тим годинама је поступно градио препознатљивост, особен рукопис и заиста самосвојан колорит и остварио аутентично дело у сазвучју са виталним токовима модерног сликарства. После изложбе у Врбасу, путовао је по Босни, боравио у Сарајеву, сликао све „помирљивије“ композиције. Његова, заиста модерна изложба остаће само податак историје уметности. Публика јој није била дорасла! Морао је сликати и за продају, одржавати породицу. Потом је државном границом био одвојен од жаришта актуелних збивања, убрзо је дошла смрт и заборав. Уз свесрдну помоћ сина, сликара Беле Пехана (1906–1986) приређена је изложба Јожефа Пехана у Суботици (Градски музеј, децембар 1969). Од тада, уметник је све више у средишту пажње стручњака. Сада, изложбом Јожефа Пехана, *Дом културе у Врбасу* (где се чува знатан део уметничке заоставштине), опет скреће пажњу јавности на потребу да се објави

монографија и дело Јожефа Пехана представи јавности у већим уметничким средиштима. На изложби пак, поред већ знаних остварења, изложено је и више до сада непознатих експоната. Примера ради: цртеж из 1888. са којим је дечак представљен Ференцу Ајзенхуту (1857–1903), познатом сликару родом из Бачке Паланке; један од цртежа „сина Беле“ из 1912. који је био излаган 1913. и, наравно, више дела Јожефа Пехана излаганих тада у Врбасу, Бачкој Паланци и Сомбору. Уз скулптуру *Младунче чудовишта*, Ференца Међешија, изложена је и биста *Беле Пехана*, вајарско остварење Јожефа Пехана из 1920. као потврда његове свестраности.

септембра 1998.

Бела ДУРАНЦИ

Nyolc és fél évtizeddel ezelőtt, 1913. február 16-án nyílt meg Verbászon Pechán József kiállítása. Ez alkalommal a festő 101 olajképét, néhány pasztelljét, akvarelljét és rajzát mutatta be. Saját munkái mellett közszemlére bocsátotta öt éves Béla fia néhány alkotását is, s a kiállításon helyet kaptak a fiatalabb kolléga, Medgyessy Ferenc (1881–1958) szobrai is. A tárlatot Verbász után Palánka és Zombor közönsége is láthatta. Ma bizvást állíthatjuk, hogy ez volt az első önálló modern kiállítás Vajdaságban.

Bizonyíték erre a katalógus előszava is, amelyet maga a művész írt, s amelyben egyebek között kihangsúlyozza: „...A modern korszellem minden irányban való fejlődése megtanította az embert, hogy az őt körülvevő objektumokat elemző szemmel nézze, földarabolja, belsőleg megértse és alapértékükre visszavezesse... Ez az alapérték pedig nem egyéb, mint bizonyos ritmus, amely a formák fölépítésében, a színek kompozíciójában és a vonalak szintézisében nyilatkozik meg. Sajátos jellege pedig a művész egyéni elrendezésétől függ... A laikus tehát sohasem lehet irányadó a művészetben, mert az igazi művész képtelen meggyőződése ellen engedményeket tenni.”

Az öt éves fiúcska munkáit is közszemlére állítva, Pechán maga is csatlakozott ahhoz az irányzathoz, amely merőben másképp viszonyult a gyermekrajzokhoz, kiállva ezzel a modern képzőművészeti pedagógia mellett is.

A Kölyökszörny (1908) a modern magyar szobrászat egyik mérföldköve; Medgyessy pedig a századelőn egyike volt azon kevés magyar szobrásznak, „aki ráébredt arra, a szobor lényege, hogy azonos önmagával, azaz a mű szabad, önálló jelentés, önmagát jelenti, nem pusztán illusztratív tartalmak megfogalmazója...” (Németh Lajos, 1981.)

Pechán József 1875. február 21-én született Dunacsében (Čelarevo), de gyermekkorát Palánkán töltötte. Festészeti tanulmányait 1889-ben kezdte meg Münchenben. 1897-ben érkezett Verbászra, ahol Atelier del Monte néven megnyitotta fényképészüzletét, majd 1898-ban itt festette meg Az utolsó gyufaszál című festményét, amellyel 1899-ben Budapesten első ízben szerepelt kiállításon. Családi házát 1912-ben építette fel Verbászon, s itt is halt meg szívroham következtében 1922. március 6-án. Síremlékét, amely a helybeli temetőben áll, Medgyessy Ferenc faragta 1924 őszén.

Életében immár másodszor, Pechán József 1904-ben Verbászról indult újabb tanulmányútra Münchenbe, ezúttal Hollósy Simonhoz (1857–1918), s a nálánál jóval fiatalabb neoimpresszionistákhoz, a Párizst megjárt, fauvista feszültséggel feltöltődött lázadó „neósok” csoportjához csatlakozva nyakig merült a modern festészetbe. Czóbel Béla (1883–1976) vezetésével ők ekkorra már a híres nagybányai művészetelepen 1906 nyarán megírták a pannón térség képzőművészetének új fejezetét. Pechán 1908-ban járt először Nagybányán, majd a következő évben ő is elutazott Párizsba, ahol ezidőtájt a művészet fontos dolgai történtek. 1909 végén Budapesten bérelt műtermet, hogy folytatni tudja a nagybányai festőtársakkal, s az avangárd törekvések más képviselőivel kialakult gyümölcsöző kapcsolatát. A recens események részesévé vált; egyike lett a haladó szellemű Művészház alapítóinak, s a képzőművészeti élet tevékeny részese volt. Közös kiállításokon állított ki Budapesten, Bécsben, Münchenben és Párizsban. Első önálló tárlatát a Művészház rendezte 1913-ban. Ezzel a kiállítással „vendégszerepelt” azután szülővárosában és más helyeken.

Nagybányán a „neósok” fiatalos lendületétől feltöltődve, az eseményeket viszont már az érett festő szemével szemlélve, s összehasonlítva magát a már történelminek számító Nyolcak csoportjával, Pechán sajátos poétikát alakított ki magának a Budapestet Verbással összekötő „vas úton” ingázva. A vonat, amely az európai művészet felé igyekvő vajdasági művészek útjának egyik szimbóluma, Pechán József esetében is fontosnak bizonyult. Festett Verbászon, Budapesten, Nagybányán és Párizsban. Az emlékezetes Dubrovnik kikötő (Gruž) 1911-ben keletkezett, amikor Egry Józseffel (1883–1911) festettek az Adria partján. A következő évben Baden-Badenben időzött és dolgozott; majd a fürdővárosban, Pöstyénben (Piešťany) festette jelentős képeit: a Pöstyéni tájat, illetve a Pöstyéni utcarészletet 1912-ben, de dolgozott Técsőn is, ebben a festői, soknemzetiségű faluban, ahol Hollósy is oly szívesen időzött.

Pechán József sok alkotása elkallódott vagy éppenséggel „lappang” valahol. Jó néhánynak nyoma veszett, amikor a németeket kitelepítették, noha tudunk olyan telepesről is Verbászon, aki a részére kiutalt házban talált Pechán

festményt évtizedekig hűségesen őrizte. De fellelhető képei házaknál, magángyűjteményekben, a szabadkai Városi Múzeumban és más képtárakban is. Egyikük, a Nagybányai táj (1910, olaj, 56x56 cm), amely 1996-ban, a művésztelep megalakulásának 100. évfordulója alkalmából a budapesti Nemzeti Galériában megrendezett, Nagybánya művészete című kiállítás egyik gyöngyszeme volt, s mindenképpen a verbászi festő ópuszának is egyik legszebb darabja, ma egy németországi magángyűjteményt gazdagít!

Pechán sajátos művész volt, sokoldalú és kitartó, képes arra, hogy az akadémizmus útvesztőiben való bolyongása után, érett kora ellenére is fiatalos energiával az avangárd törekvések élvonalába törjön. Az 1908 és az 1913-as nagy verbászi kiállítás közötti időszakban óriási alkotói utat tett meg: nagybányai tartózkodása során egyedülálló aktképeken próbálta ki a Czóbel Béla féle sémát (tarka szőnyegek, kelimek a háttérben), közelített a Kernstok Károly (1873–1940) féle alakformáláshoz, Rippl–Rónai József (1861–1927) palettájának hatása alatt állt, s a nála fiatalabb Ziffer Sándor (1880–1962) vonzaskörébe került, akihez egyébként őszinte barátság is fűzte egészen haláláig. Ezekben az években fokozatosan jutott el jól felismerhető képi világáig, apránként építette ki sajátos vonalvezetését és valóban egyedülálló koloritját, kialakítva ilyképpen a modern festészet törekvéseivel összhangban álló hiteles életművét.

A verbászi kiállítást követően Boszniában utazgatott, Szarajevóban időzött, s mind „megbékéltebb” kompozíciók kerültek ki a keze alól. Az a valóban modern kiállítása csak művészettörténeti adalék maradt. A közönség nem nőtt fel hozzá! Kénytelen volt eladásra is festeni, hogy családját eltarthassa. Azután pedig egy országhatár választotta el az aktuális eseményektől, majd nemsokára jött a halál és a feledés.

Fia, az ugyancsak festő Pechán Béla (1906–1986) hathatós támogatásának köszönhetően 1969 decemberében Szabadkán, a Városi Múzeumban rendeztek egy Pechán József kiállítást. Azóta művész és műve mindinkább a szakma érdeklődésének középpontjába kerül.

Most, Pechán József kiállításával a verbászi Művelődési Otthon (ahol a művész hagyatékának jelentős részét is őrzik) ismételen arra hívja fel a nyilvánosság figyelmét,

hogy mennyire fontos lenne elkészíteni egy monográfiát és Pechán József művészetét szélesebb körben, a nagyobb művészeti központokban is prezentálni.

A tárlaton, a már ismert művek mellett több, eddig ismeretlen alkotás is bemutatásra kerül. Például az az 1888-as keltezésű rajz, amellyel a tehetséges gyerek bemutatkozott Eisenhut Ferenc (1857–1903), a palánkai születésű ismert festő előtt; azután a „Béla gyerek” egyik 1912-es rajza, amely azon az 1913-as kiállításon is ott volt, s természetesen Pechán József több műve arról a tárlatról, amelyet Verbász mellett Palánka és Zombor közönsége is láthatott. Medgyessy Ferenc Kölyökszörnye mellett a kiállítás anyagában szerepel Pechán Béla mellszobra is, amelyet Pechán József készített 1920-ban, mintegy sokoldalú tehetsége bizonyítékaként.

1998. szeptembere

Bela DURANCI

КАТАЛОГ A KIÁLLÍTOTT KÉREK JEGYZÉKE

СЛИКЕ КÉРЕК

1. VERITAS EST IGNIS QUAE LUCIT ET ARDET, 1910(?), уље платно, 150x120 cm
olaj, vászon, 150x120 cm
2. Сан, 1910, линорез, 47x31 cm
Álom, linómetszet, 47x31 cm
3. Пензионери, 1910(?), карикатура, пастел, 62x47,5 cm
Nyugdijasok 1910(?), karikatúra, pasztell, 62x47,5 cm
4. Уметникова мајка, 1910, уље, платно, 80x72 cm
A művész édesanyja, 1910, olaj, vászon, 80x72 cm
5. Пут, 1910, пастел, 49,3x50,6 cm
Út, 1910, pasztell, 49,3x50,6 cm
6. Ратни савет, 1911, уље, платно, 120x105 cm
Haditanács, 1911, olaj, vászon, 120x105 cm
7. Парк I., 1911, уље, платно, 42x50 cm
Park I., 1911, olaj, vászon, 42x50 cm
8. Парк II., 1911, уље, картон, 52x46 cm
Park II., 1911, olaj, karton, 52x46 cm
9. Лежећи акт, 1911, уље, платно, 49,8x114,8 cm
Fekvő akt, 1911, olaj, vászon, 49,8x114,8 cm
10. Седећи акт, 1911, уље, платно, 140x99,5 cm
Ülő akt, 1911, olaj, vászon, 140x99,5 cm
11. Победа, 1912, уље, платно
Győzelem, 1912, olaj, vászon
12. На таласима, 1912, уље, картон, 55x60 cm
A hullámokon, 1912, olaj, karton, 55x60 cm
13. Сањарење, 1912, уље, платно, 78x67 cm
Álmodozás, 1912, olaj, vászon, 78x67 cm
14. Актони у природи, 1912, уље, платно, 80x70 cm
Aktok a természetben, 1912, olaj, vászon, 80x70 cm
15. Игра, 1912, уље, картон, 52x65,5 cm
Táncoló aktok, 1912, olaj, karton, 52x65,5 cm
16. Игра, 1912, пастел, 32,5x41 cm
Táncoló aktok, 1912, pasztell, 32,5x41 cm
17. Син Бела, 1913, пастел, 41,5x32 cm
Béla fiam, 1913, pasztell, 41,5x32 cm
18. Сарајевски полицајац, 1913, акварел, 34x27,5 cm
Szarajevói rendőr, 1913, akvarell, 34x27,5 cm
19. Улица у Сарајеву, 1913, уље, платно
Szarajevói utcaszélet, 1913, olaj, vászon
20. Аутопортрет, 1913, уље, картон, 56,5x48,5 cm
Önarckép, 1913, olaj, karton, 56,5x48,5 cm
21. Двориште, 1915, уље, картон, 47x38 cm
Udvar, 1915, olaj, karton, 47x38 cm
22. „Мајалиш“, 1915, уље, картон, 38x40,5 cm
Majális, 1915, olaj, karton, 38x40,5 cm

23. Аутопортрет са кистом, 1918, уље, платно, 89,5x74,2 cm
 Önarckép ecsettel, 1918, olaj, vászon, 89,5x74,2 cm
24. Сеоска бара, 1919, уље, платно, 50x60 cm
 Gödör a faluszélen, 1919, olaj, vászon, 50x60 cm
25. Пејзаж, 1919, уље, платно, 50x56,5 cm
 Tájkép, 1919, olaj, vászon, 50x56,5 cm
26. Мртва природа, 1920, уље, картон, 51,5x64,5 cm
 Csendélet, 1920, olaj, karton, 51,5x64,5 cm

ЦРТЕЖИ RAJZOK

27. Цртеж (пре одласка у Минхен), 1888, оловка, 20x21,5 cm
 Rajz (München előtt), 1888, ceruzarajz, 20x21,5 cm
28. У кафани, 1902, оловка, 21x35,5 cm
 A kávéházban, 1902, ceruzarajz, 21x35,5 cm
29. Коњи, (?), оловка, 30x23,5 cm
 Lovak, (?), ceruzarajz, 30x23,5 cm
30. Коњи, (?), оловка, 17x21 cm
 Lovak, (?), ceruzarajz, 17x21 cm
31. Парк (шума), (?), оловка, 19,5x29,5 cm
 Park (erdő), (?), ceruzarajz, 19,5x29,5 cm
32. Коњаници, 1911, угљен, 48x62 cm
 Lovasok, 1911, szénrajz, 48x62 cm
33. Двориште, 1911, линорез, 40x42 cm
 Udvar, 1911, linómetszet, 40x42 cm
34. Скица (4 фигуре), (?), оловка, 23,5x31,5 cm
 Vázlat, (4 figura), (?), ceruzarajz, 23,5x31,5 cm
35. Скица (5 фигура), (?), туш, 23x24 cm
 Vázlat, (5 figura), (?) tusrajz, 23x24 cm
36. Аутокарикатура, 1915, оловка, 20,5x12 cm
 Autokarikatúra, 1915, ceruzarajz, 20,5x12 cm
37. Мушка фигура, 1915, оловка, 31,5x20,9 cm
 Férfifigura, 1915, ceruzarajz, 31,5x20,9 cm
38. Биста Беле Пехана, 1920, мрамор, 47x20x20 cm
 Pechán Béla mellszobra, 1920, márvány, 47x20x20 cm

БЕЛА ПЕХАН PECHÁN BÉLA

39. Девочица, 1912, пастел, 30x20 cm
 Kislány, 1912, pasztell, 30x20 cm

ФЕРЕНЦ МЕЂЕШИ MEDGYESSY FERENC

40. Младунче чудовишта, 1908, гипс, 23x12,5x13 cm
 Kölyökszörny, 1908, gipsz, 23x12,5x13 cm
41. Љубав мачака, пре 1912, гипс, 16,5x20x13 cm
 Szerelmeskedő macskák, 1912 előtt, gipsz, 16,5x20x13 cm

42. Носач камена, пре 1912, гипс, 37,5x17x12 cm
Tehervivő férfiakt, (kővivő), 1912 előtt, gipsz, 37,5x17x12 cm
43. Девојка која седи II., пре 1912. гипс, 26x16x9 cm
Ülő lány-akt, 1912 előtt, gipsz, 26x16x9 cm
44. Девојка која седи, пре 1912, гипс, 44x36x20 cm
Pihenő lány, 1912 előtt, gipsz, 44x36x20 cm
45. Скица за споменик, 1922, гипс, 100x50x37 cm
Síremlék (vázlat), 1922, gipsz, 100x50x37 cm
46. Јожеф Пехан, 1924, рељеф, гипс, 41x33 cm
Pechán József, 1924, dombormű, gipsz, 41x33 cm
47. Девојка са виолином, 1924, оловка, 34x21 cm
Hegedülő lány 1924, ceruzarajz, 34x21 cm
48. Жена која баца карте, 29. октобар 1924, оловка, 34x21 cm
A kártyavető asszony, 1924. okt. 29., ceruzarajz, 34x21 cm

ШАНДОР ЦИФЕР ZIFFER SÁNDOR

49. Капела на раскршћу, 1907 (?), уље, платно, 70x75 cm
Kápolna a keresztúton, 1907 (?), olaj, vászon, 70x75 cm

Напомена: Експонати под редним бројем 6, 33, 42, 43, 44, 49 су власништво породице Ђаконовић, Врбас; а под редним бројем 45 је у власништву породице Пехан, Врбас.

Megjegyzés: A 6., 33., 42., 43., 44. és a 49. sorszámú kiállítási tárgy a Verbászi Đakonovíc család, míg a 45. sorszámú a Pechán család tulajdonában van.

ИЗЛОЖБЕ KIÁLLÍTÁSOK

1899. Budapest Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1899. Tavaszi Nemzetközi Kiállítása. Pechán J. Az utolsó gyufa – olajfestmény.
(Пролећна међународна изложба Удружења ликовних уметника Мађарске, Ј. Пехан, Последња шибица – уље).
1903. Budapest ОМКТ Tavaszi kiállítása.
(Пролећна изложба Удружења).
- 1906/7. Budapest ОМКТ Tavaszi kiállítása; Téli Nemzetközi Kiállítás 1906–1907.
(Пролећна изложба Удружења; Зимска међународна изложба, 1906–1907).
1912. Budapest VI. Csoporthoz Kiállítás a Művészházban.
(Шеста колективна изложба Дома уметника).
1913. Budapest Pechán József gyűjteményes kiállítása, Művészház.
(Самостална изложба Јожефа Пехана, Дом уметника).
1918. Врбас Pechán József gyűjteményes kiállítása.
(Самостална изложба Јожефа Пехана).
1926. Врбас Pechán József hagyatéki kiállítása.
(Комеморативна изложба).
1927. Нови Сад VI Југословенска Уметничка Изложба, Нови Сад.
(VI. Jugoszláv Képzőművészeti Kiállítás, Újvidék).
1932. Суботица Бачки уметници, предворје Градске куће, Суботица, 8–18. октобар. Аутор изложбе др Јован Милекић. (Bácskai művészek).
1952. Палић A Vajdasági Magyar Képzőművészek Kiállítása, 1952. június 26–szeptember 30.
(Изложба ликовних уметника Мађара Војводине, 26. јуна–30. септембра, 1952).
- 1969/70. Градски музеј/Városi Múzeum, Subotica, JÓZSEF PECHÁN (1875–1922), децембар; Нови Сад, Сента, Сомбор, Врбас и Бечеј 1970.
- 1973/74. Суботица Magyar Képzőművészek alkotásai Vajdaságban, 1830–1930; Ликовно стваралаштво Мађара у Војводини, 1830–1930. Градски музеј (Városi Múzeum) Суботица; аутор изложбе и каталога Б. Дуранци.
1985. Нови Сад Графика у Војводини, 1900–1985. Галерија савремене ликовне уметности, Нови Сад; аутор изложбе и каталога М. Арсић.
(Grafika a Vajdaságban, 1900–1985).
1991. Нови Сад Сликарство у Војводини, 1900–1944. Галерија савремене уметности, Нови Сад; аутор изложбе и каталога М. Арсић.
(Festészet a Vajdaságban, 1900–1944).
1996. Budapest Nagybánya művészete, Kiállítás a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából,

1996. Суботица

Magyar Nemzeti Galéria, 1996. március 14.–október 20.
(Уметност Нађбање, Изложба приређена поводом
100. годишњице оснивања уметничке колоније у
Нађбањи (данас, Baia Mare Румунија).
Нађбања и Војвођани/Nagybánya és a vajdaságiak,
Ликовни сусрет/Кépzőművészeti Találkozó, Subotica;
autor izložbe i kataloga B. Duranci; juli 1996.

LITERATURA IRODALOM

- Каталогзи набројаних изложби/ A felsorolt kiállítások katalógusai,
- Rózsa Miklós, *A Művészház története*, Művészház, 1913. Budapest.
- Szenteleky Kornél, *Színek és szenvedések*. Emlékezés Pechán Józsefre (Dettre János előszavával), Minerva, Szabadka, 1923.
- B. Szabó György, Valóság és harmónia – Jegyzetek Pechán József művészetéről, HÍD, 1954. 7–8. szám.
- Ács József, *Pechán József szabadkai tárlata*, MAGYAR SZÓ, 1969. XII. 6.
- Tolnai Ottó, Pechán József, HÍD, 1977. 6. szám
- Bela Duranci, Pechán József és a nagybányai „NEÓK”, HÍD, 1977. 6. sz.
- Pechán Béla, Apámról, emlékezetből és a dokumentumok alapján, HÍD, 6. szám.
- Милош Арсић, Сликар равнице, ДНЕВНИК, 12. VII 1980.
- Bordás Győző, Medgyessy Ferenc Verbászon, HÍD, 1981. 12. szám.
- Magyar művészet 1890–1919, I. kötet, Szerkesztő: Németh Lajos, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. (Pechán József, страна/oldal 316).
- Bela Duranci/Bordás Győző, *A két Pechán/Dva Pehana*, Forum, Novi Sad, 1982.
- Kalapis Zoltán, *Festők nyomában* (Képzőművészeti riportok, tanulmányok), Forum, Novi Sad, 1990. (III. Pechán-témák 151–159).
- Gulyás Gizella, *Pechán József, Nagybánya művészete/Die Kunst von Nagybánya/The Art of Nagybánya*, Budapest, A Magyar Nemzeti Galéria kiadványai 1996/1, (307–316).

